

Rolbiecki, Waldemar

Partyjna narada historyków

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 19/2, 409-410

1974

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

czących kopernikanizmu w Litwie i na Ukrainie. W czasie obecnego pobytu w Polsce J. O. Matwijiszyn zapoznawał się głównie z archiwami i bibliotekami Warszawy i Krakowa.

W. R.

KRONIKA KRAJOWA

NOMINACJE NA CZŁONKÓW POLSKIEJ AKADEMII NAUK

Rada Państwa, na pierwszym w 1974 r. posiedzeniu, które odbyło się w Belwederze dnia 10 stycznia, zatwierdziła dokonany 19 grudnia 1973 r. przez Zgromadzenie Ogólne PAN wybór 26 członków rzeczywistych i 39 członków korespondentów.

Wśród nowo wybranych członków rzeczywistych znajduje się prof. Henryk Barycz, członek Komitetu Historii Nauki i Techniki PAN, a wśród członków korespondentów — prof. Bogusław Leśnodorski, przewodniczący tego komitetu.

PARTYJNA NARADA HISTORYKÓW

W dniach 12 i 13 listopada 1973 r. w Domu Zjazdów i Konferencji PAN w Jabłonie koło Warszawy odbyła się ogólnopolska partyjna narada historyków zorganizowana przez Zespół Partyjny przy Komitecie Nauk Historycznych PAN. Podstawę do dyskusji stanowiły następujące referaty: *Współczesne problemy metodologiczne nauk historycznych* — prof. Jerzy Topolski, *Historia na tle innych dyscyplin humanistycznych — problemy badań interdyscyplinarnych* — prof. Jarema Maciszewski, *Ideologiczne funkcje marksistowskiej historiografii w Polsce Ludowej (wraz ze sprawą dydaktyki i popularyzacji)* — prof. Antoni Czubiński i prof. Henryk Rechowicz, *Węzłowe problemy badawcze: dzieje społeczeństwa i kultury* — prof. Czesław Madajczyk i prof. Henryk Samsonowicz. Obrady podsumował zastępca kierownika Wydziału Nauki i Oświaty Komitetu Centralnego PZPR, Jarema Maciszewski.

W obszernej uchwale, sformułowanej w wyniku dyskusji, stwierdzono między innymi, iż marksistowska metoda historyczna dominuje obecnie zdecydowanie wśród historyków polskich. Stwierdzono jednak także, iż do środowiska historycznego, do publicystyki i opinii publicznej przenikają niekiedy wpływy obce, a nawet wrogie Polsce Ludowej. Fakt ten przed historykami-marksistami stawia specjalne zadania. W celu podniesienia poziomu teoretycznego oraz doskonalenia warsztatu badawczego marksistowskiej historiografii w Polsce zaproponowano organizowanie ogólnopolskich seminariów, referowanie i dyskutowanie na nich zwłaszcza światowego dorobku teoretycznego i metodologicznego w historiografii, a także teoretycznego aspektu głównych aktualnych problemów historiografii polskiej. Zarejestrowano także, w celu późniejszego gruntownego rozważenia, propozycje utworzenia ogólnopolskiego centrum badań nad metodologią historii (z siedzibą, być może, w Poznaniu). Postanowiono zwrócić większą uwagę na metodologiczne przygotowanie doktorantów w zakresie historii. Podobny postulat wysunięto odnośnie studentów i osób przygotowujących prace magisterskie.

Postulatem uczestników narady była też dalsza integracja — na bazie ideowej marksizmu-leninizmu — wysiłków różnych dyscyplin nauki o społeczeństwie, zmierzających do rozwiązania ich naczelných problemów (np. w badaniach nad Polską

Ludową). Pozytywnie oceniono przedstawione (w referacie C. Madajczyka i H. Samsonowicza) projekty programu węzłowego, dotyczącego badań nad historią społeczeństwa polskiego, jego struktury i świadomości, więzi społecznych i politycznych. Dal-
sze przygotowanie programu i jego wykorzystanie powinno opierać się na współpracy
wszystkich polskich ośrodków historycznych. W badaniach nad dziejami społeczeń-
stwa należy uwzględnić historię emigracji i Polonii zagranicznej. W ramach pro-
blemu węzłowego obejmującego nauki o kulturze należy uwzględnić także historię
kultury.

Potrzeby rozwijającego się kraju stawiają przed historykami także zadanie wy-
dobycia i popularyzowania dzieł, grup uczonych i postaci symbolizujących tradycję
rzetelnej pracy, twórczego wkładu do postępu cywilizacyjnego i kulturalnego. Trzeba
szerzej wykorzystać środki masowego przekazu, zwłaszcza telewizję, do populary-
zowania osiągnięć nauki historycznej.

Należy radykalnie ulepszyć informację naukową zarówno w zakresie teorii his-
torii, jak i innych zagadnień historicografii. Powinny zostać jasno sprecyzowane obo-
wiązki poszczególnych placówek w tym zakresie, a także określić należy — związane
z realizacją tych zadań — potrzeby finansowe i rzeczowe. Być może, trzeba będzie
powołać ośrodek informacji naukowej w zakresie historii.

Narada zdecydowanie wypowiedziała się przeciwko takim przepisom i wytycz-
nym, które uniemożliwiałyby w praktyce wydawanie wielu wartościowych, lecz
deficytowych finansowo prac naukowych i publikacji źródłowych i przyniosłyby
wymierne szkody nie tylko nauce historycznej, lecz także szerokiemu oddziaływa-
niu propagandowemu frontu ideologicznego. Wydawanie dzieł naukowych nie może
być, w ustroju socjalistycznym, podporządkowane bez reszty zasadom komercyjnym.

Rozpoczynająca się reforma systemu oświaty i wychowania stawia przed histo-
rykami zadanie opracowania nowego programu edukacji historycznej społeczeństwa,
w szczególności w ramach szkolnictwa oraz w ramach działalności popularyzator-
skiej, dostosowanego do szybko podnoszącego się poziomu wykształcenia ogółu lu-
dności. W programie tym częściwie trzeba odwoływać się do myślenia racjonalnego i po-
pularyzować metodologię marksistowską.

Zagadnienia specyficzne dla historii nauki i techniki nie były omawiane na tej
naradzie. Jednak większość rozważanych na niej problemów (które starałem się tu
krótko zanotować) dotyczyło oczywiście także naszej dyscypliny.

Waldemar Rolbiecki

DWUSETNA ROCZNICA UTWORZENIA KOMISJI EDUKACJI NARODOWEJ

13 października 1973 r. — w przeddzień 200 rocznicy powstania Komisji Edu-
kacji Narodowej — Sejm PRL zebrał się na trzynastym w obecnej kadencji posiedze-
niu i podjął jednomyślnie uchwałę w sprawie dalszego rozwoju systemu oświatowego
w naszym kraju. Sejm podjął tę uchwałę — nawiązując do świątliwych i postępowych
w tym zakresie tradycji narodu.

„Kwartalnik” informował już o dwóch posiedzeniach naukowych poświęconych
200 rocznicy utworzenia KEN¹. Obecnie zamieszczamy sprawozdania z niektórych
ważniejszych sesji naukowych i wystaw poświęconych tej rocznicy.

¹ W numerach 2/1973 s. 409—410 i 3/1973 s. 627.